

DE
NORMANDIERS

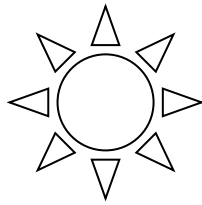
Mijn dank gaat vooral uit naar mijn liefste vrouw Louise, voor het geduldig brainstormen, voor het geven van suggesties en voor haar opbouwende kritiek bij het nalezen. Zonder haar aanmoediging en hulp, waren de reeks boeken 'De Normandiërs' waarschijnlijk in de ontwerpfase gebleven.

Ook dank ik R. Tanghe voor het nalezen, redigeren en correctiewerk van de derde druk.

DE NORMANDIERS

BOEK 1

GUILAUME DE
MONTFROID

Dan Adams

Auteur: Dan Adams
danadams.be@gmail.com
Coverontwerp: studio Sunny Side Up, Belgium
© Adobe stock foto
Derde druk ISBN: 9789464652826
© Dan Adams

Niets aan deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

De cursief gedrukte teksten zijn historische toelichtingen.

PROLOOG

TUSSEN 1066 EN 1076 ROBRECHT DE MONTFROID

Robrecht de Montfroid was samen met Godfried van Bouillon de rechterhand van Willem van Normandië, toen die in 1066 met zijn leger en een vloot van zeventienhonderd schepen het Kanaal overstak naar Zuid-Engeland. Op 14 oktober van datzelfde jaar, hakte het leger van Willem van Normandië in Hastings, de Engelse strijdkrachten in de pan. Daarbij vond de Engelse koning Harold II de dood.

Op Kerstdag van 1066 werd Willem van Normandië in Westminster Abbey tot koning van Engeland gekroond. Nog diezelfde dag beloofde hij de jonge Robrecht de Montfroid, wegens trouwe dienst en zijn heldhaftig optreden tijdens de slag van Hastings, met het graafschap Avre. Het leen was vrijgekomen, omdat de voormalige graaf in Hastings was geveld door een vijandelijke pijl. Zijn weduwe had hem in hun kortstondig huwelijk geen erfgenaam geschonken. Het graafschap viel dus terug in de schoot van de leenheer, in casu Willem van Normandië, sinds Hastings door velen Willem de Veroveraar genoemd.

Het graafschap Avre was een klein, doch een welvarend graafschap in Zuid-Normandië, aan de bovenloop van de rivier de Avre. Het omvatte het gebied tussen Dreux en Evreux en lag midden in een golvend landschap, voor driekwart bedekt met eeuwenoude eikenbossen. In de valleien hoedden herders hun kudden schapen op de

drassige weiden. Boeren verbouwden koren op de heuvels. De graven van Avre puurden al decennialang hun merites uit tientallen boerderijen die zij verpachtten en ook uit de heffingen op de steden Dreux en Evreux. In het zuidoosten van het graafschap lag het hertogelijk jachtgebied. Per decreet bepaalde Willem de Veroveraar dat hij het bos voor houtkap en jacht vrijgaf aan Robrecht de Montfroid en zijn erfgenamen. Het bos mocht echter niet in landbouwgrond omgezet worden.

Robrecht de Montfroid werd aldus leenman van de hertog van Normandië. De in Hastings gesneuvelde graaf van Avre, had zich gevestigd in een versterking nabij het gehucht Nonancourt. Dit zou in eerste instantie ook de nieuwe woonplaats worden van Robert de Montfroid. De vesting, omspoeld door de rivier de Avre, stelde niet veel voor. Een houten palissade, wat stallen en een stenen donjon om in te wonen. Het eerste werk dat Robrecht er liet uitvoeren was de donjon afbreken. Op dezelfde plaats liet hij in allerijl een nieuwe bouwen. Het werd een rechthoekig gebouw, met muren van zes voet dik en telde drie verdiepingen. Half onder de grond was er plaats voor een keuken en een voorraadkelder. Op de eerste verdieping bevond zich de zeer ruime ridderzaal en de rest van het gebouw diende als woongelegenheden voor de graaf en zijn familie. In de winter was het een killig gebouw en in de zomer, met de luiken open, heel tochtig. Rond het woonhuis werden wat houten bijgebouwen opgetrokken: stallen en woonruimte voor de bedienden. De graaf zorgde, onder druk van de bisschop van Dreux, dat er ook een stenen kapel gebouwd werd, met daarnaast een passende woongelegenheden voor een geestelijke. De bedoeling was, dat dit alles het eerste onderdeel zou vormen van een grote, ommuurde en oninneembare burcht. Heelaas, zijn plannen werden nooit verwezenlijkt. Hij had er de tijd en de middelen niet voor.

Nadat Robrecht de Montfroid zich goed en wel in Nonancourt gesetteld had, keek hij uit naar vrouw aan wie hij zijn hart kon verliezen. Dit was misschien wel mogelijk geweest in het zuiderse Occitanië, waar hij zijn jeugd had doorgebracht, maar geenszins in het Noorden. Daar werden bij de adel geen huwelijken uit liefde gesloten, maar uit wederzijdse belangen van de echtelieden of hun ouders. De hoofse liefde was er totaal onbestaande. Het huwelijk was er om erfgenamen te verwekken. Voor graaf Guillaume de tijd had

om zelf de liefde van zijn leven te vinden, berichtte Willem van Normandië hem dat hij hem een geschikte huwelijkskandidate toewees. Weigeren was geen optie. Op het met de koninklijke zegel voorziene perkament stond dat het de zestienjarige dochter van koning Willem betrof. Adelheid was haar naam. Het huwelijk zou nog datzelfde jaar plaats vinden, dus in het jaar 1067 des Heren.

Omdat Robrecht door allerlei omstandigheden pas de morgen van zijn huwelijk in Amiens aankwam, keek hij voor het eerst Adelheid in haar blauwe ogen toen ze voor het altaar stonden en zij even haar sluier oplichtte. Haar schoonheid bedwelmde hem. Zij werd getroffen door zijn innemende glimlach en mannelijke uitstraling. Het was wederzijds liefde op het eerste gezicht.

Een bomvolle kathedraal van Amiens was getuige van het sprookjesachtige huwelijk tussen twee heel mooie mensen. Een half etmaal na hun eerste ontmoeting lagen ze al samen in het echtelijk bed. Zij onervaren, beschroomd en ook wel nieuwsgierig. Hij, overweldigd door haar schoonheid, geprikkeld door haar sensueel lichaam en vol ongeduld om het te verkennen.

De geneugten van het echtelijk bed werden noch voor Robert, noch voor Adelheid een ontgoocheling. De morgen na hun huwelijk ontwaakte Robert gelukzalig in de armen van zijn kersverse bruid. Hij zoende haar zachtjes wakker en Adelheid gaf zich, na een uitputtende nacht, opnieuw gewillig aan hem over. De volgende dag kwamen ze enkel uit bed om te eten.

Door dit huwelijk werden de banden nauwer aangehaald tussen de twee wapenvrienden van weleer. Zo verzekerde de sluwe Willem van Normandië zich van een schoonzoon aan de grens van zijn hertogdom. Het graafschap Avre zou een buffer vormen tegen de expansiedrift van de graaf van Anjou en de Franse koning. Beiden keken al geruime tijd met begerige blikken naar die welvarende streek.

Robrecht Montfroid nam zijn bruid mee naar Nonancourt. Hij toog zich, samen met zijn wondermooie echtgenote, onvertogen aan het werk dat de koninklijke familie van zijn echtgenote van hen verwachtte en de kerk gehuwden oplegde: nageslacht verwekken. Adelheid was totaal niet preuts of terughoudend wat de lichamelijke liefde betrof. In geen tijd had Robrecht haar al zijn ervaringen, die hij

bij vroegere affaires met meiden en prostituees had opgedaan, aangeleerd en genoten zij samen van een geraffineerd liefdesspel.

Er waren weinig dagen, behalve op vrijdagen, zondagen en feestdagen, dat hij de bedsponde van zijn echtgenote niet opzocht. Op deze dagen en tevens in de vasten, was het door de kerkelijke overheid aan echtelieden verboden, vleselijke gemeenschap te hebben. Dit festijn van de zinnen duurde enkele jaren, doch het uitblijven van een zwangerschap en de onmacht tot het verwekken van een erfgenaam, overschaduwde langzaam hun bedgenogens.

De burchtkapelaan, tevens ook biechtvader van de gravin, was ten zeerste ontstemd over hun schaamteloos en wellustig liefdesleven. Meermaals wees hij de echtlieden terecht. Het uitblijven van een zwangerschap schreef hij dan ook volledig toe aan hun losbandigheid. Tijdens de frequente afwezigheden van de graaf, maakte de sluwe geestelijke gewiekst gebruik van de lichtgelovigheid van Adelheid, om haar langzaam maar zeker te beïnvloeden. Hij maakte haar duidelijk, dat ze door haar wulps gedrag erg gezondigd had. In een echtelijke relatie wordt verliefdheid best achterwege gelaten. Anders leidt dit tot zondige wellust, betoogde hij. En wellust is het oorkussen van Satan. Omdat haar gedrag God de Heer mishaaide, hield Hij haar schoot gesloten. De verdoemenis en het eeuwige vuur van de hel zou haar lot worden. Er was maar één weg terug naar de Heer: die van boetedoening en bekering.

Adelheid, onder de indruk van de dagelijkse terechtwijzingen van de geestelijke, zette Robrecht aan tot kuisheid, abstinentie, boete en vasten. Daar had haar echtgenoot en heer weinig oren naar. Hij was een dolverliefde, potente man, in de volle kracht van zijn leven. Die priester moest zich daar niet mee bemoeien.

Om haar man niet verder in verzoeking te brengen, vluchtte Adelheid naar een klooster voor vrouwen. Negen maanden bleef ze daar om boete te doen en te bidden. Menigmaal stond Robrecht met een groep soldaten voor de poort van het klooster en eiste zijn echtgenote op. De poort bleef dicht en de graaf riskeerde het niet de vrede van gewijde grond te schenden, want dan dreigde excommunicatie.

Adelheid trok in het klooster het grof geweven boetekleed aan. Ze hoopte dat de Heer haar vergeving zou schenken en haar daarna

misschien zou belonen met een zwangerschap. Negen maanden, de tijd van een volle dracht, bewerkten de devote en gedreven nonnen haar geweten en gemoed. Ze voelde zich na die maanden herboren in de Heer.

Toen ze terug naar Nonancourt kwam, hadden haar nieuwe devotie voor de Maagd Maria en haar angst en afkeer voor zonde, geen heilzame uitwerking op het verwekken van een erfgenaam. Zonder echtelijk verkeer geen zwangerschap. Dus nodigde ze toch af en toe haar man uit in haar bed.

Helaas, Adelheid was niet meer de Adelheid van de eerste jaren van hun huwelijk. Ze hield zich aan de regels die de Heilige Augustinus voorschreef. Als haar heer en gemaal de kamer binnenkwam, blies ze de kaars uit. Ze hield daarbij haar slaapkleed aan, ging gedwee op haar rug liggen, spreidde haar benen en wachtte heel passief af, tot haar echtgenote haar penetreerde. Daarbij prevelde ze het ene Weesgegroet na het andere en zorgde dat haar geest geconcentreerd bleef op de Heilige Maagd. Het was onder die omstandigheden niet gemakkelijk voor graaf Robrecht de Montfroid, om zijn wapen in gestrekte stelling te brengen. Daarenboven was hij ook vaak afwezig, wat niet bevorderlijk was voor het verwekken van een nazaat, want in het woelig Vlaanderen moest hij in de strijd om de opvolging van Boudewijn VI, voortdurend positie kiezen aan de zijde van zijn leenheer. Zo was er wel ieder jaar een veldtocht. De jaren tikten voorbij en daarmee ook de kans op een erfgenaam.

En toch, na negen jaar huwelijk, als bij wonder, vertoonde Adelheid plots tekenen van een eerste zwangerschap. De burchtkapelaan verbood haar onmiddellijk nog bezoek in het echtelijk bed te ontvangen. Een erfgenaam was in de maak.

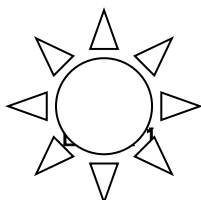
In het voorjaar van 1076 schonk Adelheid het leven aan een zontje. Hij was de eerstgeborene en dus erfgenaam van Robrecht de Montfroid. Bij het doopsel bedachten ze hem met de voornaam Guillaume. Deze voornaam verwees naar zijn grootvader langs moederszijde, de legendarische hertog van Normandië, de eerste Normandiër die koning van Engeland werd.

Het was deze eerstgeborene van Robrecht de Montfroid en Adelheid van Normandië, die veel later en met de financiële hulp van zijn oom Hendrik I van Engeland, Nonancourt uitbouwde tot een grote oninneembare vesting. Nadien werd Adelheid nog twee keer zwanger en schonk het leven aan nog twee kinderen van het

mannelijk geslacht. Robrecht de Montfroid trok met zijn vriend Godfried van Bouillon mee op kruistocht. Hij kwam nooit meer terug naar zijn geliefde Normandië, want hij overleed in 1100, één jaar na de inname van Jeruzalem, aan dysenterie. Zijn zoon Guillaume de Montfroid was toen vierentwintig. Hij werd de nieuwe graaf van Avre. Eén jaar later stierf ook Adelheid. Ze was nauwelijks een halve eeuw oud.

DE NORMANDIERS

EERSTE BOEK

GUILLAUME DE MONFROID

MAART 1119
GISORS
DE VERVLOEING

Koning Hendrik I van Engeland telde eenenvijftig lentes en had alles bereikt wat hij wou: in opvolging van wijlen zijn vader, regeren als koning over Engeland en als hertog over Normandië. Nochtans, hij was maar de derde zoon in de erfopvolging. Door sluwe huwelijkspolitiek, intriges en militaire acties, wist hij zijn twee oudere broers aan de kant te schuiven en zo zijn vader Willem de Veroveraar op te volgen.

En toch, ergernis en frustratie trokken diepe groeven in zijn gelaat. Het zweet parelde op zijn voorhoofd. Hij hijgde zwaar. Onder hem lag een jonge vrouw, of liever een meisje, nauwelijks van

borstjes en schaamhaar voorzien. Hij deed verwoede pogingen om haar te penetreren, maar het wilde niet lukken. Zelfs een koning kan zijn moment van slapte hebben.

Het kwam door Gerlinde. Hij wist het zeker. Telkens hij zijn ogen sloot, zag hij haar doordringende blik voor zich. Die groene ogen die hem gisteren, toen hij op Gisors was aangekomen, zo kil hadden aangekeken, hadden hem doorboord, rillingen bezorgd en hem betoverd! Oh, zeker, hij had haar vroeger aanbeden, haar alles gegeven wat ze wenste. Hij had haar van de dochter van een steenkapper omgetoverd tot een edele dame. Vijf jaar was ze zijn minnares geweest. Vijf jaar hadden ze een onstuimige verhouding gehad, tot ze een kind verwachtte. Ze wist nochtans dat hij zijn koninklijk lid nooit bezoedelde aan een vrouw die gebaard had, tenzij bij zijn wettige echtgenote. Bij God en alle heiligen, Gerlinde! Ze spookte door zijn hoofd. De teef had een vervloeking over hem uitgesproken. Hij was het zeker.

Koning Hendrik spuwde in zijn hand en wreef zijn speeksel ruw over de vulva van het meisje.

‘Benen wijder open,’ siste hij en hij plantte zijn handen naast haar hoofd, steunde op zijn gestrekte armen en schurkte zijn onderbuik ruw tegen haar aan. Het hielp niet. Dus staakte hij abrupt zijn beweging. De koning zette zich op zijn knieën naast haar, wees naar zijn slap lid en beval: ‘Zuig eraan of doe iets, verdomme nog aan toe.’

Het meisje keek met grote ogen naar de ontblote, edele delen van de koning. Ze kroop verschrikt helemaal hoog tegen het hoofd-einde van het bed aan. Met de handen voor haar ogen barstte ze in een onbedaarlijk snikken uit.

Voor koning Hendrik, van nature uit al weinig begenadigd met geduld, was de maat vol. ‘Hoe oud ben je eigenlijk?’ riep hij uit.

‘Zestien,’ snikte het meisje en deed verwoede pogingen om het laken tot onder haar kin te trekken.

‘Zestien! Je bent verdomme al een paar jaar vrouw en je weet nog niet eens hoe je een man moet plezieren. Hij greep het wicht ruw bij de arm en sleurde haar richting deur.

‘Ik wil niet dood,’ gilde het meisje als een gekeeld speenvarken, terwijl Hendrik de deur opende en haar zonder veel omhaal buitengooide.

‘Het zou een veel te milde straf zijn voor je onkunde,’ riep de koning uit.

‘Mijn kleren, mijn kleren,’ jammerde ze.

‘Kom ze morgen maar halen, verdomme en maak intussen dat je weet hoe je een koning ter wille kunt zijn.’

De twee wachters die in de gang voor de deur stonden, verpinkten geen ooglid, zelfs niet bij het zien van hun naakte koning. Ze waren intussen al wat gewoon.

‘Roep mijn kamerheer en laat onmiddellijk Montfroid komen,’ beval hij hen.

‘Jawel Sire,’ antwoordde één van de wachters. ‘Wat moet er met haar gebeuren?’ Hij wees naar het meisje dat naakt op haar hurken tegen de muur geleund, haar angst en verdriet uitsnikte.

‘Stil jij,’ snauwde Hendrik tegen haar. ‘Mijn kamerheer zal je straks meenemen en voor je zorgen.’

‘Ik wil niet dood,’ gilte ze wanhopig.

‘Stil zeg ik je, anders ben je toch nog je kop kwijt!’ Het meisje stopte dadelijk met wenen en wachtte angstig af.

Woedend trok Hendrik de deur achter zich dicht en zette zich neer op de rand van het bed dat eruitzag als een slagveld. Zijn kamerheer kwam gelijktijdig met Guillaume de Montfroid binnen. Hij zei niets, nam even de situatie op en haalde toen uit de kledijkist van de koning een nachtgewaad. Hij vroeg de koning recht te staan en hielp hem zijn nachtkledij aantrekken.

‘Putain de merde! Ze heeft me behekst!’ vloekte de koning.

‘Het kind op de gang?’ vroeg Guillaume de Montfroid schaaпachtig grinnikend aan zijn oom.

‘Verdomme, Montfroid! Nee, niet dat meisje op de gang. Die rosse heks met groene ogen bedoel ik! Kijk,’ zei hij en hief zijn nachtkleed op. ‘Ik kan hem niet meer recht krijgen sinds ik haar terug heb gezien.’ Hij liet zijn nachthemd zakken. De kamenier had discreet zijn blik afgewend. Guillaume de Montfroid niet. Hij wist dat er met het koninklijk lid niks mis was. Hij was tenslotte al meer dan twintig jaar de koning zijn vertrouwensman, zijn neef, adviseur en strijdmakker. Hij had met Hendrik al heel wat vreemde situaties meegemaakt en rechtgetrokken. De koning was, ondanks zijn leeftijd, heel potent en warme graag zijn billen aan jong, vrouwelijk schoon.

‘Dan bedoelt u Gerlinde.’

‘Ja, natuurlijk. Wie anders?’

‘Wat is er dan gebeurd, Sire? Het moet voor uwe majesteit bijzonder frustrerend zijn, om u een avond niet te kunnen ontspannen in de armen van een vrouw.’

De ironie in de stem van Guillaume de Montfroid was de koning totaal ontgaan. ‘Verdomme Montfroid, doe niet zo stroperig. Ik ontbood het meisje, dat je daarstraks ongetwijfeld in de gang hebt gezien, in mijn bed. Ze is alles wat ik wil: jong, knap, roodharig en nog maagd. En toch kreeg ik hem niet recht. En het ergste is, het wicht was zo onervaren als een kip die voor de eerste keer wordt gespoord.’

‘Met uw welnemen, Sire, u zou moeten weten dat maagden geen ervaring hebben, anders zijn ze geen maagd. Daarbij, het meisje in de gang was nauwelijks veertien.’

‘Zestien, zei ze.’

‘U weet evengoed als ik dat ze gelogen heeft over haar leeftijd. Ieder meisje wil het bed van de koning delen voor haar eerste keer, al was het maar omwille van de royale vergoeding achteraf. U zou toch moeten weten, Sire, dat ze op die leeftijd onervaren zijn en vaak onhandig.’

‘Au nom du Sacré Coeur, Montfroid, ik weet dat het niet gemakkelijk is om de neef van een koning te zijn, maar waarom spreek je altijd zo belerend tegen me. Ik ben verdomme jouw vorst, jouw hertog en niet jouw zoon!’ De koning verhief opnieuw zijn stem. ‘Het is Gerlinde. Het is die feeks. Ze heeft een vloek over me uitgesproken. Ik weet het zeker. Toen ik daarstraks boven op dit wicht lag en ik even de ogen sloot, zag ik opnieuw die ijsskoude groene ogen van haar me spottend aankijken. Het is niet meer normaal. Verdomme Montfroid, ik krijg hem niet meer recht. De feeks heeft er een vloek over uitgesproken.’

‘Hoe lang lijdt u al aan die kwaal, majesteit?’

‘Het is geen kwaal. Het is een vloek!’

‘Hoe lang, Sire?’

‘Sinds eergisteren, sinds ik haar terugzag. Wil je eens ophouden met je gezeur, Montfroid.’

‘Heb ik het juist, is dit de eerste vrouw waarmee u het bed deelt sinds u die Gerlinde zag?’ vroeg Guillaume de Montfroid met een zinnig lachje op de lippen.

‘En dan, Montfroid?’ Hendrik liep naar de deur en sleurde het meisje terug naar binnen. Ze stond naakt voor hen. Het schijnsel van

een half dozijn waskaarsen her en der in de kamer verspreid, zette haar roodblond haar in een gouden gloed. Het viel als een waterval over haar rug tot op haar heupen. Ze had kleine puntige borstjes. Op haar pubis groeide nauwelijks wat schaamhaar. Ze weende niet meer en hield haar armen krampachtig voor zich? Angstig keek ze hen aan.

‘Oordeel zelf, Montfroid, is het geen schoonheid?’

‘Sire, het zal een schoonheid worden, maar het is in mijn ogen nog een kind! Dit meisje is mijns inziens amper veertien, hoogstens vijftien!’

‘Wat denk jij, kamerheer?’

‘Ze is een vrouw, Sire, want ze heeft borsten,’ antwoordde de kamerheer gedwee. ‘Veel meisjes van vijftien zijn al gehuwd en hebben al een kind gebaard.’

‘Zie je wel, Montfroid. Ook mijn kamerheer vindt haar een vrouw.’ Daarna wendde hij zich tot het meisje. ‘Pak je kleren, morgen ontbied ik je misschien opnieuw. Maak dat je tegen dan weet hoe je een koning moet plezieren.’ Hij beval zijn kamerheer haar mee te nemen en haar de gebruikelijke vergoeding te geven.

Guillaume de Montfroid keek de kamerheer en het meisje na en richtte zich vervolgens tot de koning. ‘Met uw welnemen, Sire, ik denk niet dat u me liet ontbieden om naar uw koninklijke jongeheer en een naakt meisje te kijken.’

Hendrik maakte een wegwerpgebaar. ‘Montfroid, vergeet je plaats niet. Ik ben nog altijd je koning en je oom. Ik bepaal de lijn van het gesprek. Kan het zijn dat die Gerlinde me vervloekt heeft? Ja of nee?’ Hendrik plofte zich neer op een stoel naast het smeulende haardvuur en wees Guillaume de stoel tegenover hem aan. De koning had het blijkbaar niet warm in zijn nachthemd en in zijn blote voeten, want hij greep zijn wambuis die over de stoel hing en trok hem boven zijn nachtkledij aan.

‘Ik zou het niet weten, Sire, maar heb ik niet gezien dat u tijdens de maaltijd toch wat overdadig van de wijn hebt genoten?’

‘Steek het niet op de wijn, Montfroid. Hoe vaak heb ik niet sloten wijn gedronken en dan in één en dezelfde nacht twee vrouwen bereden?’

‘Dat was vroeger, Sire. Toen was u nog jong en viriel als een ...’

‘Au nom de Dieu, Montfroid, ik ben nog altijd viriel en oud ben ik hoegenaamd niet. Maar goed, de reden waarom ik je liet ontbieden

is net die Gerlinde. Ze moet uit mijn ogen. Ik zal hier enkele maanden op Gisors verblijven, zeker tot deze zomer, tot wanneer mijn zoon trouwt. Pas daarna ga ik terug naar Engeland. Ik wil niet dat ze me hier met haar kind voor mijn voeten loopt.'

Guillaume de Montfroid kon het niet laten er voorzichtig aan toe te voegen: 'Haar kind is ook uw kind, Sire.'

Blijkbaar vond de koning het ditmaal niet erg te worden herinnerd aan zijn buitenechtelijke dochter.

'Trouwens, Montfroid, hoe heet het kind?'

'Het is een dochter, één maand oud en draagt de naam Lisette.'

'Lisette in Godsnaam. Je moet het maar bedenken. Wie noemt nu zijn kind Lisette?' Er verscheen een rimpel op het voorhoofd van Hendrik. 'Ha! Als ik het goed bedenk, dan is die Lisette jouw nichtje.'

Er werd aan de deur geklopt en de kamerheer kwam met een uitgestreken gezicht terug binnen.

'Een beker wijn, Montfroid?'

Guillaume knikte. De koning gaf de kamerheer bevel twee roemers te nemen en ze vol te schenken. Ze dronken elkaar toe.

'Je vertelde me over je zieke vrouw, Montfroid. Heb je al een min voor je pasgeboren dochter?'

'Er zal in het dorp wel een vrouw ...'

'Verdomme, Montfroid!' onderbrak koning Hendrik zijn leenman. 'Je laat je kind toch niet aan de tepel zuigen van één of andere boerentrien.'

'Wat mij betreft...'

'Luister naar mijn voorstel, Montfroid. Aangezien je terug naar je graafschap wil, om je daar met je boeren bezig te houden in plaats van mij te dienen, en je tevens een passende min nodig hebt voor je dochttertje...'

Guillaume wilde antwoorden, maar Hendrik hief bezwarend de hand op. 'Niet voor je beurt spreken, Montfroid! Je mag je terugtrekken op Nonancourt, zoals je hebt gevraagd,' zei Hendrik met een vals lachje. 'Je neemt Gerlinde en haar kind mee. Zo'n koppel borsten als die van haar, kunnen makkelijk twee kinderen zogen. Voor jou, mijn beste Guillaume, voor jou is het een eer dat je dochter aan dezelfde tepel mag drinken als de dochter van een koning. Ja, ja, neem Gerlinde met je mee. Ik wil ze hier zo vlug mogelijk weg. Ze maakt me impotent.'

Hendrik keek hem met sluwe oogjes aan en peilde het gelaat van zijn leenman. Dit voorstel van de koning klonk als hemelse muziek in de oren van Guillaume. Hij kon niet weigeren. Een geschenk van de koning weiger je niet. Hendrik zou het niet accepteren en God weet wat hij dan bedacht. Trouwens, eigenlijk wilde hij niets liever dan Gerlinde meenemen naar Nonancourt. Het was al een tijdje zijn plan geweest en nu stelde de koning het zelf voor! Meer geluk kon hij niet hebben. De kamerheer bleef heel het gesprek onbewogen naast de koning staan, hoorde alles aan, doch mengde zich niet in het gesprek.

Guillaume fronste de wenkbrauwen en wachtte op de 'maar', want intussen kende hij zijn oom al een beetje. Hij gaf nooit zonder iets terug te krijgen. Koning Hendrik was in tegenstelling tot zijn vader, Willem de Veroveraar, heel zuinig met complimenten en geschenken. En de 'maar' kwam er.

'Maar, Gerlinde zal geen andere man bekennen tot haar dochter zestien is. Ik wil niet mijn dochter "vader" horen zeggen tegen iemand anders. Als ze zestien is, roep ik die Lisette aan mijn hof en zal haar erkennen als mijn dochter. Ik zal haar dan passend uithuwelijken en haar een bruidsschat meegeven. Jij zult ervoor zorgen, Montfroid, dat geen enkele andere man in het leven van mijn vroegere minnares komt, tot haar dochter zestien is. Ook jij niet, Montfroid. Je blijft van haar af. Voor alle duidelijkheid, dit is geen verzoek, maar een bevel. Begrepen?'

Guillaume knikte. Hij keek naar de koning en ondanks de situatie moest hij toch een zure glimlach onderdrukken. De koning zag er allesbehalve koninklijk uit. Hij zat in zijn nachthemd, daarover zijn rode wambuis. Zijn blote voeten rustten op een blok hout, die hij uit de mand naast de haard had genomen, om de koude vloer niet te raken.

Hendrik was zich van zijn uiterlijk niet erg bewust. 'Je lacht als een boer die kiespijn heeft, Montfroid. Is er iets?'

'Nee, Sire.'

De koning hief zijn rechterwijsvinger op en vervolgde: 'Ik heb gemerkt dat Gerlinde jou ook niet onberoerd laat, Montfroid. Ik zeg het je nogmaals klaar en duidelijk: Gerlinde en haar dochter zijn mijn zaak. Jij verschaft haar een status, die past bij de moeder van koningskind en zorgt ervoor, jouw nichtje een even goede opvoeding te geven als jouw kind. Ik geef je een beurs met twaalf gouden

deniers in bewaring voor het geval er iets met mij gebeurt, want ik wil niet dat een kind van mij varkens moet hoeden. Zweer je het geld voor hen te bewaren en het hen zult geven als ze erom vragen.'

'Ik zweer het bij God en alle heiligen, Sire.'

'Zweer dan ook ervoor te zullen waken, dat Gerlinde geen andere man bekent en je haar en haar dochter een passende status zult bezorgen. De schoot van een vrouw, die de dochter van een koning baarde, mag niet door het zaad van een andere man worden bezoeeld.'

Guillaume haalde zijn schouders op. Wat was dit voor een flauwekul. Hendrik was jaloers en wilde hem Gerlinde niet gunnen. Zo simpel was het.

'Wel Montfroid, hoor ik nog iets?'

'Ik zweer het, Sire.' Wat kon Guillaume anders zeggen? Een koning spreek je niet tegen.

'Bij God en alle heiligen.'

'Bij God en alle heiligen,' herhaalde Guillaume werktuigelijk.

'Goed zo, Montfroid, zo hebben we alle twee een goede zaak gedaan. Laten we erop klinken.' Koning Hendrik gaf teken aan zijn kamerheer om de roemers bij te vullen.

Guillaume verfoeide het feit dat de koning hem met Montfroid aansprak en niet met 'de Montfroid' of met zijn voornaam. Hij had het al opgegeven de koning hieraan te herinneren. Het hielp toch niet. Misschien was het zijn manier om te tonen dat hij hem wel mocht.

'Sire, met uw permissie, mag ik voor ik vertrek u om een gunst verzoeken?'

'En die is?' Hendrik zette de beker aan zijn lippen en dronk hem in één lange teug leeg.

'Mag ik mijn zoon, uw achterneef, aan u voorstellen.'

'Voorstellen. Waarom? Ik ken hem wel. Schenk nog eens in kamerheer, ik heb dorst.'

'Mijn respect, majesteit, ik verzoek u met aandrang om hem een passende functie aan uw hofhouding toe te kennen.'

'Beste Montfroid, ik heb twintig kinderen. Ik geef toe dat het merendeel, net als het kind van die feeks met groene ogen, bastaardkinderen zijn. Daarbij heb ik...' Koning Hendrik keek even hulpeloos naar zijn kamerheer.

'Meer dan veertig kleinkinderen,' vulde de kamerheer aan.

‘U hoort het Montfroid, meer dan veertig. Ik ken hen niet allemaal persoonlijk, jammer genoeg. Ze willen echter allemaal een plaats in mijn hofhouding. Vertel me Montfroid, wat moet ik met een achterneef?’ De koning stond recht. ‘Ik heb me laten vertellen Montfroid, dat die zoon van je achter jouw hielen aanloopt en zelfs niet tot aan je enkels komt als krijgsman. Ze zeggen dat hij bijna struikelt over zijn eigen zwaard en allesbehalve geschikt is voor een leven als soldaat. Je neemt hem best terug mee naar Nonancourt.’

‘Mijn zoon heeft andere kwaliteiten, Sire,’ verdedigde Guillaume zijn zoon, terwijl hij ook rechtstond.

‘Montfroid, je kunt een kat een vis noemen, maar daarom kan ze nog lang niet zwemmen.’

‘Hij is tot ridder geslagen.’

‘En dan?’

‘Hij heeft tot zijn achttiende met zijn neus tussen de boeken doorgebracht. Hij bestudeerde alle Griekse filosofen en de geschriften van Romeinse veldheren, spreekt vloeiend Latijn, Occitaans en Angelsaksisch, studeerde grammatica, retoriek...’

‘Ja, retoriek, veel blabla, ik ken het wel. Pluimenstrijkers! Kijk rondom mij, het loopt er hier vol van. Mannen als u heb ik nodig Montfroid. Mannen met ballen.’

‘Sire, hij is familie, hij is uw achterneef. U zegt zelf dat een leger mannen nodig heeft die met de wapens kunnen omgaan. Dit kan ik niet tegenspreken, doch zo zijn er zeer vele. De meesten zijn zo dom als het achtereind van een varken. U weet evengoed als ik, Sire, dat een leger ook gewiekste mannen nodig heeft. Mannen die strategisch kunnen denken, die intelligent zijn en sluw. Ze zijn zeldzaam, heel zeldzaam. Geloof me Sire, mijn zoon Henri behoort tot deze laatste categorie. Hij zou u als adviseur bij militaire acties, of als diplomaat tijdens onderhandelingen, grote diensten kunnen bewijzen.’

‘Ik zal er eens over nadenken. Breng hem morgen voor je vertrekt eens naar me toe. Ik zal zien wat ik met hem kan aanvangen.’

Hendrik wendde zich tot zijn kamerheer naast hem en gaf de opdracht Gerlinde de volgende dag onverwijld in te lichten, over haar nieuwe verblijfplaats en status. ‘En vergeet haar ook niet te informeren over de voorwaarden die ik daarnet met Montfroid besproken heb,’ voegde hij eraan toe. ‘Laat haar zweren op de Maagd Maria en alle heiligen. Je kunt gaan.’

‘Sire zou u niet beter zelf...’

‘Nee, Montfroid,’ onderbrak de koning zijn leenman, ‘ik kijk die vrouw niet meer in de ogen. Ze behekst me en ik wil morgen opnieuw een ritje maken met het meisje van daarnet.’

Guillaume keek hem hoofdschuddend aan. ‘En als het Gerlinde niet bevalt.’

‘Zij heeft niets te willen. Ze mag al blij zijn dat ik haar niet op straat zet.’ De koning wees naar de kan met wijn. ‘Vooruit Montfroid, waar wacht je op. Vul de bekers, ik verwacht toch geen vrouwen meer in mijn bed vannacht,’ grijnsde de koning Guillaume toe. ‘Mijn jongeheer gun ik een nachtje rust.’

Guillaume nam de kan wijn en schonk in. Intussen bedacht hij dat zijn wens om Gerlinde mee naar Nonancourt te nemen, zonder veel moeite in vervulling zou gaan. Hij had haar na aankomst op Gisors dadelijk opgezocht, zozegd om het kind te zien. De echte reden was: hij wilde haar zien. Hij begeerde haar, al heel veel jaren. Hij had haar ongeveer zes jaar geleden leren kennen, tijdens een maaltijd op Gisors. Ze bediende de eretafel. Dadelijk was hij getroffen geweest door haar schoonheid, haar bevallige houding, haar donkerrode haren... Hij wilde met haar kennismaken, doch de koning was hem voor geweest. Op het moment dat hij haar wilde aanspreken, zag hij de hand van de koning al op haar prachtig gevormd achterwerk liggen. Hij hoorde tot zijn spijt, de koning haar uitnodigen in zijn bed. Hij was te laat. Zo werd Gerlinde gedurende een aantal jaren de minnares van de koning, wanneer die in Normandië verbleef. Alhoewel ze een horige was, de dochter van een steenkapper, bleek de beeldschone en zeer intelligente Gerlinde geen pleziertje van één nacht. Ze kreeg haar vrijbrief en een leven op de burcht van Gisors, passend bij haar stand als minnares van de koning. Ze werd gezelschapsdames toegewezen, die haar in kortste tijd hoofse omgangsvormen aanleerden en omtoverden tot een voorname dame. Haar kleerkoffer werd gevuld met de mooiste jurken en mantels. In een paar weken tijd was ze in niets van de andere adellijke dames te onderscheiden. In Engeland onderhield Hendrik, met medeweten van zijn wettelijke echtgenote koningin Mathilda van Schotland, nog relaties met een handvol adellijke dames. Van deze zisprongetjes was Gerlinde niet op de hoogte. Ze was evenwel in Normandië zijn enige minnares, zijn talrijke eenmalige stoeipartijtjes met jonge deernen niet meegerekend. De seksuele appetijt van koning Hendrik was immers moeilijk te stillen.

Gerlinde! Ah, Gerlinde. De vrouw met haar lichtgroene ogen en donkerrode haren, die de lach op de lippen van de mannen deed bevriezen. De weinige keren dat Guillaume de Montfroid zich liet verleiden door één of andere deerne, sloot hij zijn ogen en beeldde hij zich in dat het Gerlinde was die onder hem lag. Dan pompte hij als een razende zijn zaad in de schoot van een hoer, die enkel kreunde om hem op te geilen en achteraf uit was op zijn geld. Oh, Gerlinde, hoe vaak was ze niet het onderwerp van zijn dromen.

Als koning Hendrik Gisors bezocht, vond Guillaume de Montfroid altijd wel een reden om hem te vergezellen. Hij hoopte dat ze, zoals alle minnaressen van Hendrik, niet lang zijn belangstelling zou kunnen vasthouden. Ze hield hem evenwel vijf lange jaren in de ban. Toen ze zwanger werd, wist Guillaume dat ze afgedankt zou worden. Wat ook gebeurde. Minnaressen met een bolle buik dumpte hij altijd. Op slag daalde haar status van aanbeden minnares, naar moeder van een onwettig kind van de koning. Het bekoelde geenszins de begeerte van Guillaume, voor deze intussen vierentwintigjarige beeldschone vrouw. Ze was vrij, dacht Guillaume. De koning moest haar niet meer. Hij had zich voorgenomen om de eerste keer dat ze Gisors bezochten, haar te vragen met hem mee te gaan naar Nonancourt. Als ze toestemde, zou hij zich laten scheiden van zijn vrouw, die volgens de laatste berichten zwaarmoedig en geestesziek was. Dit was een rechtmatige grond om bij de paus een scheiding aan te vragen. De bisschop van Dreux zou het wel regelen. Zo zou de weg vrijkomen voor een huwelijk met Gerlinde. Het was zijn wens, het was zijn plan. Zijn vrouw zou hij laten opnemen in een vrouwenklooster, waar ze de passende verzorging zou krijgen. Hij moest Gerlinde echter niet meer verzoeken met hem mee te gaan, Hendrik had het geregeld in zijn plaats. Doch wat zijn wens betrof om haar te huwen, daar had die verdomde Hendrik wel degelijk een stokje voor gestoken. Ik zal Gerlinde het besluit van Hendrik over haar toekomst vanavond zelf vertellen, vooraleer de kamerheer van de koning het doet. Ik wil haar reactie zien, bedacht Guillaume, nadat hij een beker wijn met de koning had geledigd en de kamer verliet.

Om haar naam niet in opspraak te brengen, nam graaf Guillaume de Montfroid een dienstmeisje mee, toen hij diezelfde avond Gerlinde in haar kamer opzocht. Hij vertelde in grote trekken wat

koning Hendrik had bevolen en vroeg haar hem naar Nonancourt te volgen, om zijn kind te zogen en op te voeden.

Glimlachend had ze zijn aanbod dadelijk en zonder verder nadenken aanvaard. Gisors was, door heel het gedoe met de koning, geen plaats meer waar ze zich thuis voelde. Op het kasteel werd ze sinds de breuk met de koning, door de adellijke dames met misprijzen bekeken en bij haar ouders, simpele lijfeigenen, mocht ze met haar kind niet wonen van Hendrik. 'Ik ben echt blij om met u mee te gaan naar Nonancourt, heer graaf. Kan ik morgen afscheid nemen van mijn familie en Gertrude?'

'Gertrude?'

'De kokkin hier op Gisors. Ze is als een moeder voor mij.'

Guillaume keek Gerlinde onderzoekend aan en knikte.

Gerlinde wilde een nieuwe toekomst, ver weg van koning Hendrik. 'Ik vertrouw u, heer de Montfroid,' zei ze zacht. 'Ik zal morgen de schikkingen treffen om naar Nonancourt af te reizen.'

Die avond kon Guillaume de Montfroid, graaf van Avre en Dreux, de slaap maar niet vatten. Hij lag te woelen in zijn bed, draaide zich op de ene zijde, dan weer op de andere. De laatste maanden beleefde hij opnieuw. Eerst de strafexpeditie tegen de opstandige Juliana en haar man, daarna de wreedaardige bestraffing van hun kinderen. Juliana was wel degelijk de buitenechtelijke dochter van de koning. Hoe kon Hendrik zijn eigen kleinkinderen zo verminken! Al het zinloze geweld, die oorlogen, het doden en bestraffen, hij was het moe. Guillaume had koning Hendrik een paar maanden ervoor gevraagd, of hij zijn dienst mocht opzeggen en terugkeren naar zijn graafschap. De koning had geweigerd. Hij zei dat hij hem, ondanks meer dan twintig jaar trouwe dienst, niet graag zag vertrekken. Hij kon Guillaume voorlopig niet missen of vervangen. De argumenten van Guillaume dat zijn vrouw ziek was en hoogzwanger, had de koning met een handgebaar van tafel geveegd en gezegd dat het allemaal vrouwenzaken waren. Gelukkig had de koning zich bedacht en kon hij eindelijk naar zijn graafschap terugkeren, met de zegen van de koning en met Gerlinde.

Uiteindelijk sliep hij toch in. Het beeld van de naakte Juliana over de ophaalbrug strompelend, nadat ze door Hendrik uit haar burcht was gejaagd en verkracht door een dozijn soldaten, kwam terug in zijn droom. Hij gaf haar zijn mantel om zich te bedekken. Plots

straalde ze licht uit en haar gezicht veranderde in dit van Gerlinde. Ze hief haar gelaat naar hem op, om zich te laten kussen. Net op het moment dat zijn lippen de hare zouden raken, duwde koning Hendrik hen brutaal uiteen. Hij werd wakker.

MAART 1119
GISORS
EEN GENIAAL VOORSTEL

‘**H**et wordt tijd dat je eens onder de ogen van de koning komt,’ porde Guillaume de Montfroid zijn zoon wakker en trok de dekens van het bed. ‘Opstaan, luilak. Nog voor ik vertrek, heb ik voor jou een audiëntie geregeld en een voor jou passende functie aan de hofhouding van Hendrik gevraagd. Kleed je aan en kom mee.’

Henri de Montfroid, oudste zoon van Guillaume, had tot zijn achttiende gestudeerd aan de abdijschool van Dreux. Daarna was hij een paar jaar als schildknaap in dienst geweest van de burchtgraaf van Pont-Audemer, om zijn ridderopleiding te voltooien. Na zijn ridderslag had hij zijn vader vergezeld in dienst van koning Hendrik. Hij had de koning wel al vaker van ver gezien, maar nog nooit het genoeg gehad hem te spreken. Een militaire carrière zat er voor Henri niet echt in. Met wapens omgaan was niet zijn ding. Hij had er trouwens fysisch ook de bouw niet voor. Hij was te tenger gebouwd. De maanden die hij aan het koninklijk hof had verbleven, dat zich regelmatig verplaatste tussen Engeland en Normandië, had hij zijn tijd gevuld met wat rondhangen, discussiëren, af en toe een partijtje schaak spelen en vrienden maken. Sleppartijen, vrouwen en drank had hij gemeden. Dit was niet zijn ding. Zo had hij zich weten te verzekeren van een vrij goede reputatie.

Guillaume de Montfroid liep, geflankeerd door zijn zoon Henri, de lange gang in die leidde naar de ridderzaal waar koning Hendrik van Engeland audiëntie hield. Zijn missie zat er bijna op. Het was zijn laatste dag op Gisors. Hem restte enkel nog zijn zoon onder de ogen van de koning te brengen en hem alsoo een gelegenheid te bieden, zich van een functie aan het hof van de Engelse koning te verzekeren.

In de ridderzaal aangekomen, werden ze door een lakei aangekondigd als de heer Guillaume de Montfroid, graaf van Avre en zijn zoon de heer Henri de Montfroid. Koning Hendrik zat samen met een paar adviseurs aan een tafel. Ze bediscussieerden een document dat de koning hen voorhield. Guillaume en Henri bleven geduldig wachten tot koning Hendrik opkeek.

Guillaume duwde zijn zoon naar voor. 'Sire, dit is mijn zoon Henri. Hij zou vereerd zijn, indien hij uwe majesteit in mijn plaats mocht dienen.'

Hendrik nam Henri zwijgend op. Hij bekeek hem van kop tot teen. 'Zo, jongeman, jij bent dus de zoon van Guillaume.'

'Helemaal tot uw dienst, Sire.'

'Wat was jouw functie hier?' vroeg de koning spottend.

'Ik was ridder onder het rechtstreeks bevel van mijn vader, Sire.'

'Ridder. Ha, laat me niet lachen. Je ziet er eerder uit als een fluitspeler dan als een ridder.' Daarbij maakte de koning met zijn rechterhand een schunnige beweging. Mensen uit de hofhouding begonnen te grinniken, luidop te lachen en tegen mekaar te fluisteren. Henri voelde zijn wangen rood worden.

'Met uw welnemen, Sire, zijn talenten liggen op een ander terrein,' kwam Guillaume snel tussen.

'Welk terrein Montfroid?'

'De capaciteiten van mijn zoon liggen op het gebied van het rationeel denken. Daarbij heeft hij alle beroemde veldslagen bestudeerd. Ik kan u bevestigen, Sire, dat hij een meester is in het bedenken van strategieën en tactische manoeuvres. Zijn waarde ligt niet in het hanteren van het zwaard. Hij is een strateeg en tacticus.'

De koning schoot in een lach. 'Een strateeg!' bulderde hij. 'Mijn liebare Montfroid, ik wist niet dat je zo grappig kon zijn.'

Op hetzelfde moment kwam er een bode binnen. Hij knielde eerbiedig voor de koning en verontschuldigde zich voor het storen. Hij had een dringende brief mee van de Franse koning. Hendrik nam het opgerolde perkament aan en verbrak ongeduldig de koninklijke zegel. Bij het lezen van het bericht verschenen er diepe rimpels op zijn gezicht. Daarna gaf hij het door aan bisschop Roger de Salisbury, zijn raadsman, die het vervolgens verder doorgaf aan de secretaris van de koning.

Nadat ook hij de brief gelezen had bulderde koning Hendrik: 'Wel, wat doen we met deze onzinnige eis? Eerst een dreigbrief van de paus dat als ik niet gehoorzaam aan de feodale wetten en geplogenheden, ik geëxcommuniceerd word en nu dit! Moge de Dikke stikken in zijn eigen stront en voor eeuwig branden in de hel!'

Zowel Roger de Salisbury als de secretaris wisten zich niet goed een houding aan te meten. Ze staarden met gebogen hoofden naar de

grond. De koning wenkte enkele mensen van zijn adviesraad naar voor. Roger de Salisbury resumeerde voor hen de eis van de Franse koning.

‘De Dikke wil dat onze geëerde koning hem in Parijs gaat opzoeken, voor hem knielt als leenman en hem trouw zweert. Als tegenprestatie zal hij dan op zijn beurt onze geëerde koning als hertog van Normandië bevestigen.’

Koning Hendrik sprong opnieuw recht en ijsbeerde door het lokaal. ‘Een schande is het. Ik, koning van Engeland, kniel niet voor hem!’ Hij bleef vlak voor Roger de Salisbury staan. ‘Daarbij, ik moet niet als hertog van Normandië worden bevestigd, ik ben het al jaren!’ riep hij pathetisch uit.

‘De Dikke, dat is Lodewijk, de koning van Frankrijk,’ fluisterde Guillaume zijn zoon in het oor.

‘Vader! Alsof ik dit niet weet,’ antwoordde Henri, nauwelijks zijn lippen bewegend en zijn blik strak op de koning gericht.

‘Wel, heren, wat is uw voorstel?’ Een pijnlijke stilte was het antwoord. Toen er geen antwoord kwam, wendde de koning zich tot Henri, die met een onbewogen gezicht naast zijn vader stond.

‘En jij, jongheer, de meester tacticus die retorica en logica studeerde, wat zou jij hiermee aanvangen? Ik moet knielen voor de Franse koning en ik wil niet. Als ik niet kniel, word ik door de paus geëxcommuniceerd. Als ik wel kniel, verneder ik mijzelf als koning van Engeland. Een koning knielt enkel voor God.’

Henri maakt een eerbiedige buiging, dacht schijnbaar even na en zei toen met een vastberaden stem: ‘Staat u mij toe, Sire, ik zie maar één manier om zonder gezichtsverlies u uit deze delicate situatie te manoeuvreren, waarbij u geen knieval moet doen en toch aan uw plichten van leenman voldoet.’

Hendrik trok een wenkbrauw op. ‘Spreek, ik luister.’

‘Wel, Sire, u benoemt uw zoon William tot hertog van Normandië.’

Nauwelijks had Henri dit gezegd of er brak tumult uit bij de hofhouding. Stel je voor, een jongeman, nauwelijks volwassen en zonder één enkele onderscheiding op het slagveld of in een militaire actie, beveelt de koning als hertog van Normandië af te treden ten gunste van zijn zoon. Ongehoord! Een koning geef je geen advies een stap terug te zetten. Koning Hendrik zou dit nooit doen. Nooit!

Zelfs Guillaume de Montfroid gaf zijn zoon een kordate duw in de rug, als teken van zijn ongenoegen. Wat een onzinnig voorstel!

De koning hield zijn hand op en riep: 'Stilte.' Ogenblikkelijk vielen alle gesprekken en geagiteerde discussies stil. Koning Hendrik neep zijn ogen tot spleetjes en wendde zich terug tot Henri. 'Ga verder jongeman.'

Henri boog even het hoofd en keek daarna, onverschillig voor het tumult dat hij had veroorzaakt, de koning strak aan. 'Uw zoon gaat naar Parijs om de eed van trouw af te leggen. Als hij het handig speelt, kan hij als compensatie de koning dwingen, hem als enige soeverein van Normandië te erkennen. U, Sire, u blijft gewoon verder regeren als regent van uw zoon, zolang als het u belieft.'

De adviseurs keken verbouwereerd naar elkaar. Wat was dat voor een onzin! Ook Hendrik was heel even uit zijn lood geslagen. Toen verscheen er langzaam een sluwe glimlach op zijn lippen. Hij stond recht, liep op zijn adviseurs toe en bulderde: 'Au nom de Dieu, ik betaal elk van jullie een vermogen om mij passend te adviseren. Ik mest jullie dikke kont vet en toch slaagt niemand van jullie erin te bedenken wat deze jongeman me daarnet voorstelde. Eruit, iedereen. Jullie bloedzuigers, verdomde idioten, buiten!' Daarna wendde hij zich tot Henri en zei heel bedaard: 'Jij blijft.'

Iedereen verliet haastig het vertrek, want ze wisten dat als Hendrik een woedeaanval had, men best niet in zijn buurt vertoefde. Ook Guillaume verliet de ridderzaal. In tegenstelling tot de anderen heren van de hofhouding, ontplooidde hij een glimlach tot achter zijn oren. Het voorstel van zijn zoon was blijikbaar toch niet zo dwaas.

'Hoe is uw roepnaam ook weer, jongeheer?'

'Henri, Sire. Henri de Montfroid, om u te dienen.' Henri hief zijn hoofd op en keek de koning pal in de ogen. Hendrik kwam een paar passen dichterbij hem.

'Zo, mijn achterneef heeft dus wel degelijk een stel gezonde hersenen. Kom mee Montfroid. Laten we eerst een beker wijn drinken.'

Ze zetten zich neer aan een tafeltje aan de zijkant van de ridderzaal. Er stonden een kan wijn en een viertal bekers klaar. Omdat er geen bedienden meer aanwezig waren, vroeg Henri hoffelijk of hij de koning mocht inschenken.

‘Vertel,’ zei de koning tijdens het inschenken, ‘ik veronderstel dat je een plan hebt.’

‘Sire, U stelt William aan als hertog van Normandië...’

‘Wanneer?’

‘Als de tijd rijp is, Sire.’

‘En wanneer zal die rijp zijn?’

‘In elk geval niet nu. Als het moment zich aandient, zult u het zonder twijfel herkennen. Het zal een verrassing zijn voor iedereen en zeker voor de Franse koning.’

‘Wacht, wacht, wacht eens even. Zou ik het niet beter bekend maken op zijn huwelijk, in juni. Dan zijn alle leenheren daar en kunnen ze hem de eed van trouw zweren.’

‘Vergeef me, Sire, dat ik u onderbreek, maar ik had iets anders in gedachten.’

Henri legde aan de koning zijn strategie voor. De koning luisterde geboeid, stelde af en toe een vraag en naarmate het hem duidelijk werd dat Dikke Lodewijk eens goed bij zijn neus zou worden genomen, zonder het bloed of goud zou kosten, steeg zijn enthousiasme. Hij keek Henri daarna enkele ogenblikken aan, knikte enthousiast en schoot in een bulderlach.

‘Dat is het! Oh, ik zou willen erbij zijn en zijn gezicht zien. Henri, laten we klinken.’

De koning dronk gulzig een grote slok wijn, terwijl Henri voorzichtig aan zijn beker nipte.

Hendrik neep zijn ogen tot spleetjes. ‘Wat win ik bij dit alles?’

‘De twistappel in het geschil is natuurlijk Normandië, dit moet ik u niet meer uitleggen, Sire.’

‘Dit is geen antwoord, Montfroid,’ repliceerde de koning.

‘Oh, ik weet het wel, Sire. Lodewijk de Dikke betwist u al heel zijn leven het erfrecht op Normandië, omdat hij Normandië liever in handen ziet van uw neef Willem Clito.’

‘Bla bla bla, Henri. Dit is geen nieuwtje meer,’ onderbrak koning Hendrik hem ongedurig.

‘Met uw permissie, Sire, laat me even verder gaan. Uw zoon, William Adelin, zal natuurlijk slechts de eed van trouw afleggen aan Lodewijk, indien die hem erkent als wettige erfgenaam van Normandië. Daarmee zal dit punt van betwisting voor eens en altijd van de baan zijn. Willem Clito verliest zijn voornaamste bondgenoot bij zijn claim op Normandië. Voor u dus een vijand minder.’

‘Goed, Montfroid. Je kunt best gelijk hebben, maar je hebt mij nog niet geantwoord, waarom ik mijn zoon niet op de dag van zijn huwelijk met Alice van Anjou tot hertog mag benoemen? Dit lijkt me het geschiktste moment om deze gebeurtenis kracht bij te zetten.’

‘Sire, dan hebben spionnen koning Lodewijk al lang ingelicht. Als we hem dan met een onaangekondigd bezoek vereren, is het verrassingseffect weg. Als hij weet heeft dat uw zoon de nieuwe hertog van Normandië is, bestaat er veel kans dat hij een ontmoeting afwijst, of uw zoon aan het lijntje houdt.’

‘Hoe moet ik me dan het onaangekondigd bezoek voorstellen?’

‘Heel eenvoudig. We rijden met een honderdtal ruiters zijn paleis op Île de Cité in Parijs binnen, overrompelen de wacht en staan voor zijn neus, voor hij zelfs maar één keer met zijn ogen kan knipperen. Ik moet verder uitzoeken wanneer, maar we doen dit het best tijdens zijn wekelijkse kroonraad. Dan is daar ook zijn vrouw en de top van de Franse adel aanwezig. De massale aanwezigheid van onze tot de tanden gewapende mannen in zijn ridderzaal, zal voor hem zeer bedreigend overkomen. Wat zal hij anders kunnen, dan William als de nieuwe hertog van Normandië te erkennen? Daarna zweert uw zoon hem de gebruikelijke eed van trouw en de zaak is geklonken. Voor Lodewijk opnieuw met zijn ogen kan knipperen, zijn we verdwenen.’ Henri keek de koning strak aan om het effect van zijn voorstel te monstereen.

Koning Hendrik wreef even met zijn hand over zijn kin, trok zijn neus op en schoot in een bulderlach. ‘Verdomme Montfroid, je bent een genie. Als ik het goed voorheb, is dit eigenlijk een gijzeling. Je wilt Dikke Lodewijk gijzelen!’

‘U kunt het zo noemen, Sire, maar ik aanzie het als een onaangekondigd beleefdheidsbezoek.’

‘En daarna?’

‘Ja, daarna bezoekt William Adelin, omringd door een rijkelijk uitgeruste escorte, zijn Normandische leenmannen en vraagt ieder afzonderlijk hem trouw te zweren. Persoonlijk contact, Sire, is heel belangrijk. Uw zoon leert één voor één zijn leenmannen en ook hun familie kennen. Geen enkele vazal zal het aandurven hem weg te sturen. Aangezien iedereen beweert dat uw zoon een beminnelijke jongeman is, zal het voor hem niet moeilijk zijn om bij zijn vazallen sympathie te wekken voor hun nieuwe hertog.’

Henri kneep even sluw zijn ogen tot spleetjes. 'Wat bedoelt u eigenlijk met rijkelijk uitgeruste escorte?'

'Ut exhiberet convivium impress.'

'Dit is Latijn!'

'Ja, Sire, ook de Romeinen wisten al dat je door kledij indruk kon maken op vriend en vijand. Daarom moeten we de cavalerie van Nonancourt en Verneuil in het nieuw steken. We willen toch indruk maken op de Franse koning of niet?'

'De cavalerie van Nonancourt en Verneuil?'

'Inderdaad, ze is de best getrainde eenheid van uw leger.'

Henrik keek Henri aan en bromde iets van 'Hm, ja...'

Henri vervolgde zijn betoog. 'Nieuwe blinkende borst- en rugplaten, maliënkolders die armen en nek bedekken, voor de kapiteins wat bladgoud hier en daar. Ook nieuwe uniformen in de kleuren van Normandië hebben we nodig. U moet het voor u zien Sire: alle mannen met dezelfde donkerblauwe broeken, rode tunieken en wambuizen. Iedereen eenzelfde rode mantel met de twee Normandische gouden leeuwen op de rug, gedrapeerd over de achterhand van de paarden. Stel het u voor, Sire, iedereen rijdt met geheven lange werpspies, geplaat in een leren koker, de punt omhooggericht, met aan elke speer een wapperende vaan met de kleuren van Normandië...'

'Stop! Stop! Mon Dieu! Weet u wel wat het kost?'

'Minder dan een oorlog voeren tegen de Franse koning of uit Engeland moeten terugkomen om opstandige Normandische edelen te bedwingen, iets wat de laatste jaren wel vaker gebeurde. U weet Sire *Vulpes pilum mutat, non mores*'

'En dat wil zeggen?'

'Een vos verliest wel zijn haren, maar niet zijn streken. Ze zullen telkens opnieuw in opstand komen als u in Engeland resideert. Met een goed georganiseerd staand leger, ondersteund door de manschappen van Nonancourt en hertog William Adelin, uw zoon die hier het gezag uitoefent, zal er rust en orde heersen in Normandië. U blijft de werkelijke macht behouden, maar ingeval van dreigende oproer kan William met zijn leger binnen de paar dagen optreden. Als u in Engeland bent, kost het u twee maanden eer u kunt reageren. Kijk, deze tafel is Normandië.' Henri nam de bekers en plaatste ze aan één zijde van de tafel. 'Aan de grens met Frankrijk en het graafschap Blois, richten we een ring op van burchten, bemand met goed getrainde manschappen, zoals in Nonancourt en Verneuil. Zij dienen

als afschrikking en om de buitengrenzen te verdedigen. Tevens kunnen ze bij het minste teken van opstand vlug het binnenland intrekken om op te treden.' Henri verplaatste de bekers naar het midden van de tafel toe. Hij nam daarna de karaf met wijn en plaatste ze in het midden. 'Dit is Rouen, het centrum van de macht.' Henri keek rond en zag een mand met appels en nam er twee uit. Hij legde ze aan de andere rand van de tafel. 'Aan de kant van de zee rusten we een tweetal havens uit, als ligplaats voor de koninklijke vloot. In het westen zou Barfleur in elk geval een geschikte haven kunnen zijn en in het oosten misschien Boulogne. Alle vestingen verbinden we met een snelle koerierdienst...'

Hendrik stak zijn hand op als teken dat hij wilde nadenken. Hij dronk een slok van zijn wijn, boerde daarna ongegeneerd en zei: 'Je hebt frisse, nieuwe ideeën. We gaan nu samen naar mijn kamer. Terwijl we een maaltijd gebruiken wil ik tot in de kleinste details weten, hoe je het bestuur van Normandië in de komende jaren ziet. Ik laat mijn zoon William roepen. Hij moet bij dit gesprek aanwezig zijn. Heb je hem al ontmoet, Montfroid?'

'Nee, Sire, ik had tot nu toe niet het genoegen uw zoon te ontmoeten.'

Dit was de dag dat William Adelin, de enige wettige zoon van koning Hendrik I van Engeland, Henri de Montfroid ontmoette. Een dag die Henri de Montfroid nooit meer zou vergeten en voorgoed in zijn geheugen gegrift stond. Eén blik en beide jongemannen wisten dat het lot hen had samengebracht, de dauphin en zijn verre achterneef, de erfgenaam van de Engelse koning en de erfgenaam van de graaf van Avre. Vanaf het eerste ogenblik voelden beide jongemannen sympathie en genegenheid voor elkaar, een gevoel dat nooit meer zou wijken.

Henri ontvouwde aan de jonge koninklijke erfgenaam zijn plan. Zo vernam William dat hij op jeugdige leeftijd met een belangrijke functie zou belast worden. In Engeland noemde men hem William Ætheling. Het vooruitzicht om hertog van Normandië worden maakte hem zenuwachtig, maar tegelijkertijd ook oeverloos gelukkig. Zijn vader stelde eindelijk vertrouwen in hem. Hij wist dat hij dit te danken had aan Henri de Montfroid en vroeg zijn vader of hij hem wilde aanstellen als zijn persoonlijke adviseur.

‘Zoiets had ik ook al in gedachten,’ bromde koning Hendrik. ‘Het zou goed zijn dat iemand naast je staat om je soms jeugdige overmoed in te tomen. Let wel, voor iedere belangrijke beslissing wens ik geraadpleegd te worden. Laten we nu eens overlopen, hoe je Lodewijk de Dikke een hak wil zetten.’

MAART 1119
NONANCOURT
ZE IS EEN MONTFROID

De dag was al ver gevorderd toen heer Guillaume de Montfroid boven op een heuvel zijn hand opstak en daarmee het konvooi dat hem vergezelde, teken gaf om te stoppen. Hij was drieënveertig, het krijgsgeweld beu en met drie dozijn krijgers en de voormalige minnares van koning Hendrik van Engeland, op weg naar zijn burcht in Nonancourt. Een paar dagen ervoor had hij afscheid genomen van de enigszins ontstemde koning van Engeland. Doch hij had verkregen wat hij wilde: zich eindelijk te kunnen settelen in Nonancourt, zijn oudste zoon een plaats bezorgd aan het koninklijk hof en Gerlinde, de vrouw waar hij heimelijke gevoelens voor koesterde, zou de volgende jaren in zijn onmiddellijke omgeving vertoeven. Enkel de belofte aan de koning over de toekomst van Gerlinde en haar dochtertje overschaduwde enigszins zijn geluksgevoel.

Graaf Guillaume overschouwde het landschap tot hij in de verte een glinsterende lint tussen de kale bomen ontdekte, het riviertje de Avre. Dit was zijn thuis, zijn graafschap Avre. Hij snoof de frisse lucht op. De winter had lang geduurd en pas nu stonden de hazelaars in bloei, veel later dan andere jaren.

Hij had de laatste twintig jaar van zijn leven, veel te weinig in deze prachtige streek in het zuiden van Normandië vertoefd. Wat meer naar rechts, naast het bosje elzenstruiken, ontwaarde hij de contouren van zijn burcht, het eindpunt van hun tocht. En links in de eikenbossen, een grijszwarte rookwolk, die boven het bos opsteeg.

‘De kolenbranders hebben hun oven opgestookt,’ mompelde hij in zichzelf.

Toen hij uitzocht hoe zij best verder reden, brak plots de zon door de wolken en zette de velden op de helling voor zich in een gouden gloed. De wind golfde het tapijt van jonge groene sprietjes. Het was wintertarwe, in het najaar gezaaid. Het beloofde een goede oogst te worden. Hij verlangde om te kunnen jagen in de hertogelijke bossen, om ’s winters bij de haard in de familiekamer te zitten, in plaats van door weer en wind op een paardenrug rond te hossen, om vreedzaam met de leenheren en pachters van zijn graafschap een

babbeltje te kunnen slaan in plaats van te bevelen onruststokers en ontrouwen te onthoofden...

Hij gaf aan ridder Renaud, die naast hem kwam rijden, teken om de groep aan te voeren. Het konvooi bestond niet alleen uit ruiters, er was ook een gespan mee. Guillaume liet de mannen van zijn gevolg één voor één voorbijrijden. Hij kende hen allemaal bij naam en bijnaam: Sleppe, de Schelen, Rebus, Vliege, het Beest, Slachter, Rondo, Tiroir, Smalle, de Gascogner... meestal hun roepnaam. Samen hadden ze gedurende het laatste half jaar op Normandische grond, de escorte gevormd voor koning Hendrik I van Engeland. De meesten van zijn gezelschap, zowel ridders als wapenknechten, hadden zich diep in hun mantels verscholen tegen de bijtende wind en de voorjaarsvlagen. Het waren geharde mannen, ruw en onbevreesd. Ze vloekten als ketters en konden ongelofelijk veel pullen bier zuipen, maar ze waren hondstrouw aan hun graaf en zouden voor hem door het vuur gaan.

Op de wagen, getrokken door twee muilieren, lagen niet alleen stukken van hun uitrusting en wapens, maar zat op de bok naast de voerder een vrouw. Het was Gerlinde, een vierentwintigjarige schoonheid en eens de minnares van de koning. Ze had de kap van haar mantel ver over haar voorhoofd getrokken. Toch waaierden enkele lokken van haar donkerrood haar voor haar gezicht. Met haar ene hand streek ze die weg, terwijl ze in haar andere arm, bijna helemaal verscholen onder haar mantel, een goed ingebundeld kind droeg. Ze hield het dicht tegen zich aan, haar hand beschermend onder het hoofdje. De felle wind en de winterse vlagen deerden de baby blijkbaar niet, want toen de kar de graaf passeerde, knikte Gerlinde geruststellend en deed teken dat het kind sliep. Guillaume de Montfroid vroeg de voerman om even te stoppen. De man stond half recht op de bok en trok aan de leidsels om de muilezels tot stilstand te dwingen. Guillaume duwde zijn met bont afgezette kap wat naar achter en wees naar de burcht in de verte.

'Daar is Nonancourt,' riep hij tegen de wind in. 'Nog even en we zijn er.' Hij liet de wagen met Gerlinde passeren en reed even achter haar aan. Het zou niet gemakkelijk zijn deze bekoorlijke vrouw te negeren. Tijd brengt raad, bedacht hij. Hij was getrouwd en zou het voorlopig ook blijven, want Gerlinde was wegens zijn eed aan Hendrik, voor hem verboden terrein. Hij zou in plaats van moeite te doen

om haar te veroveren, moeite moeten doen om haar op afstand te houden. Natuurlijk, hij zou kunnen scheiden op grond van de geestelijke gezondheid van zijn vrouw Adelheid. Doch, dan zou Hendrik hem binnen de kortste keren koppelen aan één of andere dame, die paste in zijn politiek schaakspel. Dit was net het allerlaatste wat hij wilde.

Gerlinde zou de eerste jaren de zorg voor zijn dochttertje op zich moeten nemen. Volgens de bode, die hij had gesproken, zou hij daarvoor niet meer moeten rekenen op zijn vrouw. Ze ging de weg op van haar grootmoeder, die op haar veertigste al totaal dement was. Het zat blijkbaar in de familie. Hij spoorde zijn voskleurige hengst aan om de kolonne opnieuw voorbij te steken. Het einde van zijn maandenlange afwezigheid was in zicht. Bijna thuis. Bijna in zijn geliefde Nonancourt, van waaruit hij het graafschap Avre bestuurde.

Graaf Guillaume de Montfroid gaf de teugels van zijn paard over aan een stalknecht. Hij liep tot bij de wagen en wilde Gerlinde en haar baby helpen afstappen, maar de immer galante ridder Renaud was hem al voor.

‘Breng jij even vrouwe Gerlinde naar de familiekamer, ze kan zich daar wat warmen. Ik ga eerst mijn vrouw en dochter opzoeken. Daarna kunnen we eten en praten,’ zei hij tegen Renaud.

De kamer van zijn vrouw lag op de eerste verdieping van het woonhuis. Toen hij er binnentrad, zag hij dat zijn vrouw in bed lag. Zijn schoonzuster Elaine zat naast haar en stond recht. Adelheid, zijn vrouw, sliep niet. Ze draaide heel langzaam haar hoofd en keek Guillaume aan.

‘Ah, daar ben je terug. Waar is mijn sjaal? Ik heb je toch gevraagd om mijn sjaal mee te brengen?’ klaagde ze. ‘Ik vroeg je toch vanmorgen mijn sjaal te halen. Het is nu al avond en ik heb mijn sjaal nog niet.’

Elaine gaf heimelijk teken om haar niet tegen te spreken.

‘Ik breng hem dadelijk, ik was het vergeten. Vergeef me, vrouwe,’ antwoordde Guillaume. Hij boog zich voorover om haar een kus op de wang te geven. Adelheid hield afwerend haar handen voor zich uit. Guillaume zag aan haar ingevallen wangen dat zijn vrouw heel wat magerder was dan voor hij vertrok.

‘Raak me niet aan,’ kreet ze met een ijzige stem en ging rechtop zitten. Elaine schikte de kussens achter haar.

Guillaume schrok van de reactie van zijn vrouw en trok zich ijlings terug. Adelheid vervolgde echter alsof er niets gebeurd was: 'En hoe gaat het met koning Hendrik? Zit hij nog steeds achter de jonge meisjes aan?'

Guillaume, totaal verrast door de plotse wending in haar gesprek, zag Elaine gebaren om daarop wel te antwoorden.

'Oh, met Hendrik gaat het goed. Ik moet je de groeten van hem doen.'

'Zo'n viezerik, hij mag zijn groeten houden.' Adelheid schraapte even haar stem en vervolgde, heel normaal, alsof ze zich dagelijks onderhielden. 'Ik heb nooit verstaan, Guillaume, waarom je zo achter zijn hielen aan loopt.'

'Hij is mijn heer en koning en mijn oom. Ik ben zijn dienaar en adviseer hem bij het nemen van de juiste beslissingen.' Guillaume verwonderde zich over de stemmingswisselingen van zijn vrouw en nam haar met scherpe ogen op.

'Waarom staar je zo naar mij, echtgenoot?' reageerde Adelheid. 'Ik ben dik hé. Ze willen me hier vetmesten. Indien ik alles opat wat ze me geven, word ik zo dik als een koe en barst mijn buik open.' Ze streek over haar buik. 'Zie je hoe dik die is?'

Guillaume wilde het ontkennen, want zij was broodmager. Elaine schudde vlug haar hoofd waarmee ze te kennen gaf, dat hij daarop niet moest reageren.

'Adelheid, mijn liefste, mag ik je straks begeleiden naar de familiekamer voor het avondmaal?'

'Nee,' kreet ze. 'Nee, nee, nee! Ik eet niet bij anderen. Ze willen me voortdurend vergiftigen. Ik eet enkel hier in mijn kamer en Elaine proeft voor.' Ze liet zich dieper onder de dekens zakken. 'En nu ben ik moe en wil ik slapen.' Ze deed haar ogen dicht.

De graaf keek vragend naar zijn schoonzuster Elaine d'Axeville. Ze stond recht en wenkte Guillaume om mee te komen naar de gang.

'U komt op een slecht moment, heer graaf. Vandaag is ze zeer verward.'

'Toen ik vertrok was Adelheid toch zo goed als normaal! Ze was soms terneergedrukt, maar...'

'Vergeef me dat ik u onderbreek, beste schoonbroer, maar toen ze vier maanden zwanger was, ben ik op haar bedde naar hier gekomen om haar bij te staan. Ze kon toen al het bestuur van het

huishouden hier niet meer aan. Ik heb dan de prioeres van het klooster meegedeeld dat ik voor lange tijd afwezig zou zijn, omdat mijn zuster me nodig had.'

'Mocht u zo vertrekken?'

'Ik heb in het klooster nooit de geloften afgelegd. Ik was slechts een lekenzuster en dus kon ik er gemakkelijk weg. Hier aangekomen merkte ik dadelijk dat mijn zuster Adelheid aan absenties leed, neerslachtingheid was en af toe zelfs een vlaag van waanzin vertoonde. Dus ik vermoed, op het ogenblik dat u bent vertrokken, heer graaf, dat ze ook al niet helemaal normaal meer reageerde.'

Er verscheen een bezorgde frons op het voorhoofd van Guillaume. 'U hebt gelijk Elaine. Als ik goed nadenk, is het eigenlijk al begonnen kort na de geboorte van Robert. Ze had soms van die afwezige momenten en was inderdaad af en toe neerslachtig. Daarom dacht ik dat een kind haar zou helpen, haar kracht zou geven om opnieuw ja te zeggen tegen het leven.' De graaf zuchtte en leunde tegen de muur.

'Het tegendeel is geschied,' repliceerde Elaine. 'Na de geboorte heeft ze nooit haar dochttertje willen voeden of vasthouden. In het begin brachten we iedere dag het pasgeboren kind bij haar. Ze wilde het niet zien. Het was niet haar kind, beweerde ze. Toen we aandrongen werd ze hysterisch. Met Robert houdt ze zich af en toe wel bezig, als ze op is. Ze is ziek Guillaume, ziek van geest. Ik heb er de ziekenbroeder van de abdij van Dreux bijgehaald. Volgens broeder Willibrord is ze zwakzinnig. De zwangerschap en de geboorte hebben het proces, dat al een tijdje aan de gang was, alleen maar versneld. Nu heeft ze nog heldere momenten. Broeder Willibrord beweert dat die momenten zeldzamer en zeldzamer zullen worden.'

'Hoe lang...'

'De duur van de aftakeling is niet te voorspellen, zegt hij. Vijf jaar, tien jaar, misschien zelfs meer. Zoals u wel weet, Guillaume, had onze grootmoeder ook met deze ziekte te maken.' Elaine keek hem doordringend aan. 'U kunt van haar scheiden, heer graaf, op grond van geestesziekte.'

'Geen sprake van Elaine,' antwoordde Guillaume, 'ik ben het hoegenaamd niet van plan. Ik ben thuis nu. Ik blijf voorlopig op Nonancourt. Laat mij vooreerst mijn dank uitspreken voor hetgeen u al voor uw zuster, voor mij en Nonancourt deed.'

Elaine wuifde de dank weg. 'Het was dan ook mijn plicht. Het was echter de hoogste tijd dat u thuiskwam. Uw rentmeester is meer dronken dan nuchter. Herendiensten worden vergeten of niet uitgevoerd, de pacht wordt onregelmatig opgehaald, dienstpersoneel voert geen klap uit... Ik doe wat ik kan om het uitgebreide huishouden hier recht te houden. Gelukkig was er Ridder Ghislain, die de tucht er bij de krijgslieden in hield. Ook had ik van de vrouw van Ghislain veel hulp bij het beheren van de voorraden en het huishouden. Ik ben echt blij u hier terug te zien.'

'Vergeef me, dierbare schoonzus dat ik u niet ordentelijk heb begroet.' Guillaume omvatte Elaine haar handen en kuste haar op beide wangen. 'Wees verzekerd, ik apprecieer wat u voor mijn vrouw en Nonancourt hebt gedaan. Daarvoor van harte dank. Nu zou ik graag mijn dochter zien en waar is mijn zoon Robert?'

'Uw dochtertje is in de kinderkamer en uw zoon ook. Kom maar mee.' Guillaume volgde zijn schoonzuster in de lange donkere gang naar de kinderkamer.

'Heeft mijn kind al een naam?'

'Nee, heer graaf, we wachtten ermee tot u thuiskwam.'

'Dus het is niet gedoopt?'

Elaine schudde ontkennend haar hoofd.

'En mijn vrouw, heeft zij geen voorstel voor een naam geopperd?'

'Nee, U hebt toch haar toestand gezien? Ze wil niets, maar dan ook niets met het kind te maken hebben.'

Ze betraden de kinderkamer. Op een stoel in de hoek zat een eerder slonzige vrouw, die een zuigeling de borst gaf. Ze staarde onbewogen voor zich uit. Toen ze de graaf zag binnenkomen, nam ze vlug het kind van de borst af. Een enorme onbedekte hangborst pulde uit haar kleed. Uit haar grote bruine tepel druppelde wat melk. De vrouw propde haar borst in haar bustier en reikte de graaf de zuigeling aan. Voorzichtig nam Guillaume het meisje in zijn armen. Ze smakte en wreef daarna met haar heel kleine knuistjes aan haar oogjes. Het was zijn eerste dochter. Later zou hij dikwijls aan dit moment terugdenken. Het kleine, hulpeloze wezentje had onmiddellijk zijn hart gestolen. Dat gevoel had hij nooit gehad bij zijn drie vorige zoons. Misschien was hij toen te veel met andere zaken bezig. Dit kind zou hij zien opgroeien, dit was zeker.

‘Het is een Montfroid,’ zei Elaine. ‘Het heeft van die hemelsblauwe ogen.’

‘Zeker,’ antwoordde Guillaume trots. ‘Ze is een Montfroid.’ Hij gaf zijn dochttertje terug aan de min.

Een kindermeisje bracht de kleine Robert naar voor. Hij was anderhalf jaar oud en waggelde op zijn dunne spillebeentjes tot bij zijn vader. Guillaume hurkte neer en was even met zijn zoontje bezig. Hij nam zijn kleine hand vast en wou hem een zoen geven. Kleine Robert weerde hem af en begon te huilen. De graaf stond weer recht. Zijn zoon herkende hem natuurlijk niet. Hij was dan ook veel te lang weggeweest.

‘Hebt u misschien al een naam in gedachten voor uw dochter, heer graaf?’ vroeg Elaine.

‘Ja, morgen laat ik haar dopen en zal u haar naam kennen. Zoals u weet, brengt het ongeluk als de naam van een boreling wordt uitgesproken, voor hij gedoopt wordt.’ Guillaume duwde zijn grienende zoontje in de handen van een kindermeisje.

‘Het is bijgeloof,’ antwoordde Elaine hem eerder verwijtend.

Guillaume haalde zijn schouders op. ‘Bijgeloof is ook geloof. Kom mee Elaine, ik laat u kennismaken met Gerlinde, de nieuwe min. Ik ben zeker dat u goed met haar overweg zult kunnen.’

Op hetzelfde ogenblik kwam Gerlinde de kinderkamer binnen. Ze had haar eigen kind in de armen en liep op de min toe. Ze verwisselde haar baby met die van de vrouw, draaide zich om, zodat ze met haar rug naar de graaf stond en ontblootte haar rechterborst. Het kleine meisje vond onmiddellijk haar tepel en begon gulzig te drinken.

‘Wat een schatje,’ zei ze terwijl ze zich omdraaide naar de graaf. ‘En zo gulzig!’ Ze zoende het hoofdje van de kleine.

Guillaume wist dat zijn dochttertje in goede handen was. Hij keek naar zijn schoonzuster. Zij wenkte hem om samen de kinderkamer te verlaten.

Nauwelijks hadden ze de deur in de gang achter zich dichtgetrokken, of Elaine vroeg hem op een scherpe toon: ‘Wie is zij?’

‘Gerlinde, de min die ik heb meegebracht om mijn dochttertje te zogen.’

Elaine keek Guillaume scherp aan. ‘Geen halve waarheden, Guillaume. Wie is ze echt?’

'Ah, u komt het toch te weten. Eens was ze de maîtresse van koning Hendrik en het dochttertje dat ze bij zich heeft, is zijn kind. Het heet Lisette en aangezien ik de koning mijn oom mag noemen, is ze dus mijn nichtje. Althans, op het ogenblik dat hij haar erkent als zijn dochter.'

'En, heeft hij haar erkent?'

'Nee, pas als ze zestien wordt en hij haar kan uithuwelijken.'

'Bij God en alle heiligen.' Elaine zuchtte diep en bekruste zich driemaal. 'Een hoer en een koningskind in huis, als het maar goed afloopt.'

'Alstublieft Elaine, deze vrouw verdient respect en is geen hoer. Haar kind is de dochter van de koning en dus familie van mij.'

'Is ze nu misschien uw...'

'Nee, ze is het niet,' repliceerde Guillaume scherp. 'Ik heb Hendrik beloofd dat ze hier, niet alleen de min zal zijn van mijn dochter, maar ook behandeld zal worden met het nodige respect, passend bij haar status. Ze is dus niet mijn maîtresse zoals u insinueert. Ik hoop dat u haar steunt en als een lid van onze familie zult behandelen.'

De dag na zijn thuiskomst werd het dochttertje van Guillaume gedoopt. Hij noemde haar Isolde, naar de beroemde Ierse sage van Tristan en Isolde. Dit romantische verhaal van een onmogelijke liefde had lang geleden indruk op hem gemaakt. Hij had toen voorgenomen, als hij ooit een dochter zou hebben, ze de naam Isolde zou dragen.

De moeder was niet aanwezig op de doop. Haar plaats werd ingenomen door haar zoogmoeder, Gerlinde.

Het leven op Nonancourt viel spoedig weer in zijn normale plooi. De rentmeester werd de laan uitgestuurd. Jammer genoeg vond Guillaume niet onmiddellijk een vervanger. Elaine deed eerst wat stuurs en afstandelijk tegen Gerlinde, maar liet zich snel door haar ontwapende vriendelijkheid en eerlijkheid inpakken. Nadat ze merkte dat Gerlinde door taal en omgangsvormen in niets van een adellijke dame te onderscheiden was en ze niet gekomen was om de plaats van haar zuster in te nemen, sloot ze vriendschap met haar.

Gerlinde zoogde twee baby's en zorgde samen met het kindermisje ook voor de jonge Robert en nam een deel van de organisatorische taken van de huishouding van Elaine over. Zo had die meer

tijd voor de verzorging van haar zuster. Guillaume probeerde, samen met de twee klerken, wijs te raken uit het grootboek. De pachters werden aangespoord hun pacht zo vlug mogelijk te betalen. Wie geen gehoor gaf, werd door krijgslieden op een niet al te zachtvaardige manier naar het kasteel gebracht. Nadat een paar boeren werden veroordeeld tot de schandblok en kennis maakten met de zweep van de beul, kwam de rest gewillig hun pacht vereffenen en hun diensten aan de heer aanbieden.

Guillaume, gewoon om aan het hof van koning Hendrik na het avondeten een partijtje schaak te spelen, vond in Gerlinde een waardige tegenstandster. Ze had het geleerd van koning Hendrik, verklaarde ze. Heel vaak keuvelden ze daarna wat over de gang van zaken op Nonancourt. Gerlinde kon goed luisteren en hij waardeerde op den duur haar vermogen om een juiste analyse te maken van een probleem. Zo suggereerde ze hem zijn boeren niet meer verspreid over zijn domein te laten wonen, maar ze aan te sporen in de dorpen te wonen. Veel makkelijker te controleren was haar oordeel en ook veiliger voor hen. Rondzwerfende en plunderende huurlingen waren een gesel voor de boerenbevolking.

‘Nu houden ze runderen, geiten en schapen verborgen op verre weiden en als je rentmeester hen opzoekt hebben ze al lang hun varkens ergens het bos ingejaagd,’ was haar argument.

Guillaume streek over zijn kortgeknipte baard. ‘Daar zit waarheid in. Maar eerst moet ik een capabele rentmeester vinden, die me daarbij helpt en steunt.’

Gerlinde nam de graaf aandachtig op. Best een knappe man, dacht ze. Staalblauwe ogen, groot en atletisch gebouwd, rechte neus, kort getrimde baard, golvend donker haar tot op de schouders, een krachtige kin, die wilskracht uitstraalde. Ondanks zijn drieënveertig jaar nog geen buikje. Ze droomde even weg en stelde zich voor hoe het was om zijn armen rond haar te voelen, om zijn lippen te kussen... Oh God, waar was ze mee bezig! Nee, dit niet, in geen geval. Ze mocht de toekomst van haar dochter niet in de weegschaal leggen. Ze had zich trouwens voorgenomen, nooit meer haar hart aan een man te schenken. Ze was te erg gekwetst geweest door koning Hendrik. Trouwens, de graaf zou het nooit doen. Ze kon het zich niet voorstellen. Daarvoor was hij veel te koel, te afstandelijk. Nee, de graaf die een vrouw teder kust, wat een dwaze gedachte.

'Een zilveren denier voor uw gedachten, vrouwe Gerlinde,' onderbrak Guillaume haar gemijmer.

'Oh, niks bijzonders,' antwoordde ze geschrokken.

'En vertel me eens hoe het met mijn kleine Isolde gaat?'

JUNI 1119
LISIEUX
ALICE VAN ANJOU

Onbevreesd en met een eerder ondeugende blik werd Alice van Anjou door haar vader graaf Fulco V van Anjou, naar het altaar geleid. Ze was rijkelijk gekleed in een fijne, witte wollen jurk, bestikt met gouddraad en met mouwen die wijd openvielen. Alice was veertien en tenger gebouwd. Omdat ze nog geen vrouwelijke rondingen bezat, zag ze er eerder uit als een meisje van tien. Voor het altaar wachtte William Adelin haar op. Hij was de oudste en enige wettige zoon van koning Hendrik van Engeland. Aan dit huwelijk tussen de erfzoon van de Engelse koning en de oudste dochter van graaf Fulco van Anjou, waren heel wat besprekingen en diplomatiek overleg voorafgegaan.

Henri de Montfroid zat vooraan in de kathedraal en liet zijn blik van zijn vriend William naar de bruid glijden. William Adelin begroette Alice van Anjou met een hoofse buiging en samen knielden ze op de met damast overtrokken bidstoelen.

Henri de Montfroid had Alice voor het eerst ontmoet de dag voor haar huwelijk, in de kamer van William Adelin. Hij liep er 's morgens onaangekondigd binnen. De deur stond immers open. William stond met zijn gezicht naar hem toegekeerd. Omdat hij voor het raam stond, in tegenlicht, kon hij niet goed de uitdrukking op het gezicht van zijn vriend zien. Voor William stond een knaap, slank, donkerbruin, schouderlang haar, met zijn rug naar de deur zodat Henri zijn gezicht niet kon zien. Even schoot een zweem van jaloezie door de geest van Henri. De jongeling draaide zich om en tot zijn verbazing zag hij dat het een meisje was. Hij kende haar niet en had niet het minste vermoeden wie ze kon zijn. Tenger, heel jong, hoogstens twaalf schatte Henri. Het eerste wat aan haar opviel was haar schalkse oogopslag.

'Dit is Alice,' stelde William haar voor. 'Indien je het soms vergeten bent, beste Henri, morgen trouw ik met haar. Alice, dit is mijn adviseur en beste vriend Henri. Ik hoop dat hij ook jouw vriend wordt.'

Henri maakte een nederige buiging voor Alice. Later, als koning Hendrik er niet meer was, zou zij immers koningin van Engeland en hertogin van Normandië worden. 'Uw nederige dienaar, mevrouw.'

Alice schaterde het uit. 'Doe eens gewoon. Als je de beste vriend van mijn toekomstige echtgenoot bent, bestaat er geen vormelijkheid tussen ons. Ik ben Alice en jij bent Henri. Kom geef me een zoen.'

Henri moest glimlachen toen hij aan die kennismaking dacht. Alice was een intelligent meisje. Ze had een vlotte babbel en wist aan het gesprek dadelijk een luchtige toets te geven. Hij had direct geneugheid en sympathie voor haar gevoeld.

Wat later, toen ze weg was had William gevraagd: 'Wat denk je?'

'Je bent een geluksvogel. Dit wordt een leuke vrouw voor je, maar ze ziet er zo jong uit. Is ze echt al veertien?'

William schoot in een lach. 'Ja, de juiste leeftijd. Dan is ze nog niet bedorven en kan ik haar helemaal naar mijn hand zetten. Vergeet niet, Henri dat ik slechts twee jaar ouder ben dan zij en niet zo'n oude bok als jij.'

'Oude bok! Met mijn drieëntwintig ben ik in de fleur van mijn leven en net oud en wijs genoeg om je te beschermen en met goede raad te omringen.'

'Wel, nu je het zegt. Als je oud en wijs genoeg bent, kun je me dan raad geven wat ik met een veertienjarig meisje in bed moet doen? Ik trouw morgen weet je?'

Henri keek zijn jonge vriend verbaasd aan. 'Pff... Wat iedere man doet met een vrouw zeker.'

'Nee, ernstig. Morgen gaan er een handvol getuigen de bruidskamer mee naar binnen en volgen achter een half doorzichtig gordijn ons gespartel in bed mee. Ze moeten getuige zijn of het huwelijk geconsumeerd wordt, dit weet je toch. Ik kan me daar niet belachelijk maken. Mijn vraag is, hoe gaat het precies tussen een man en een vrouw?'

'Pfff...'

'Je gaat me toch niet vertellen Henri, dat je nog nooit...'

'Nee,' kapte Henri zijn vriend af. 'Vrouwen zijn niet echt mijn ding. Ik begrijp ze niet. Wat Alice betreft, volgens mij is het meisje echt niet aan gemeenschap toe. Overleg vooraf eens met haar. Je zou kunnen boven op haar liggen en wat met je bekken bewegen. Jij

kreunt wat, zij kreunt wat en iedereen zal haastig de kamer verlaten. Wat jullie daarna doen is hun zaak niet.'

William schoot in een lach. 'Simuleren?'

'Natuurlijk, iedereen doet het.'

'Maar stel dat Alice wel gemeenschap wil, hoe gaat het dan in zijn werk?'

'Best aan je vader eens vragen. Als de geruchten waar zijn, heeft niemand in heel het hertogdom meer ervaring dan hij!'

Dat was gisteren, bedacht Henri de Montfroid. Vandaag werd het huwelijk ingezegend in de romaanse kerk van Lisieux. Met hun veertien en zestien waren beiden eigenlijk te jong, doch niemand maakte daar bedenkingen bij. Ook dit hoorde bij het spel der koningen. Het bruidspaar draaide zich om. Ze zouden hun trouwbelofte uitspreken. Henri kon zijn ogen niet van zijn vriend afhouden. William Adelin zag eruit als een jonge God. Hij droeg een kobaltblauwe mantel, afgezet met witte hermelijn. Zijn lange donkere haren vielen in golven tot op zijn schouders. Zijn stralende glimlach en open kijk op de wereld rondom zich, zijn jeugd en onbevangenheid verleenden hem een aureool van onsterfelijkheid. William bezat de edele, fijne gelaatstreken van zijn moeder en de donkere ogen en grote, fiere gestalte van zijn vader. In die vier maanden dat hij William Adelin diende als zijn rechterhand en raadsman, had zich tussen hen beiden een innige vriendschap ontwikkeld. Hij hoopte maar dat de verbintenis tussen Alice van Anjou en William Adelin, geen wig tussen hen beiden zou drijven. Het huwelijk was reeds zes jaar ervoor, in 1113, het onderwerp van overeenkomst geweest tussen koning Hendrik en de vader van de bruid; dit om het vredesverdrag tussen het graafschap Anjou en het hertogdom Normandië kracht bij te zetten. Voor Hendrik van Engeland was het vooral de bedoeling om met deze verbintenis de koning van Frankrijk onder druk te zetten. De bruid was de oudste dochter van graaf Fulco van Anjou; de bruidegom, William Adelin, was de enige wettige zoon van koning Hendrik van Engeland en dus kroonprins. Deze overeenkomst, waarvoor Hendrik met veel goud had moeten over de brug komen, was dan ook een doorn in het oog van de koning van Frankrijk.

In deze overeenkomst hadden noch de bruid, noch de bruidegom inspraak. Gelukkig voor William viel zijn bruid uitstekend mee. Ondanks haar wat kinderlijk uitzicht was ze een heel intelligent